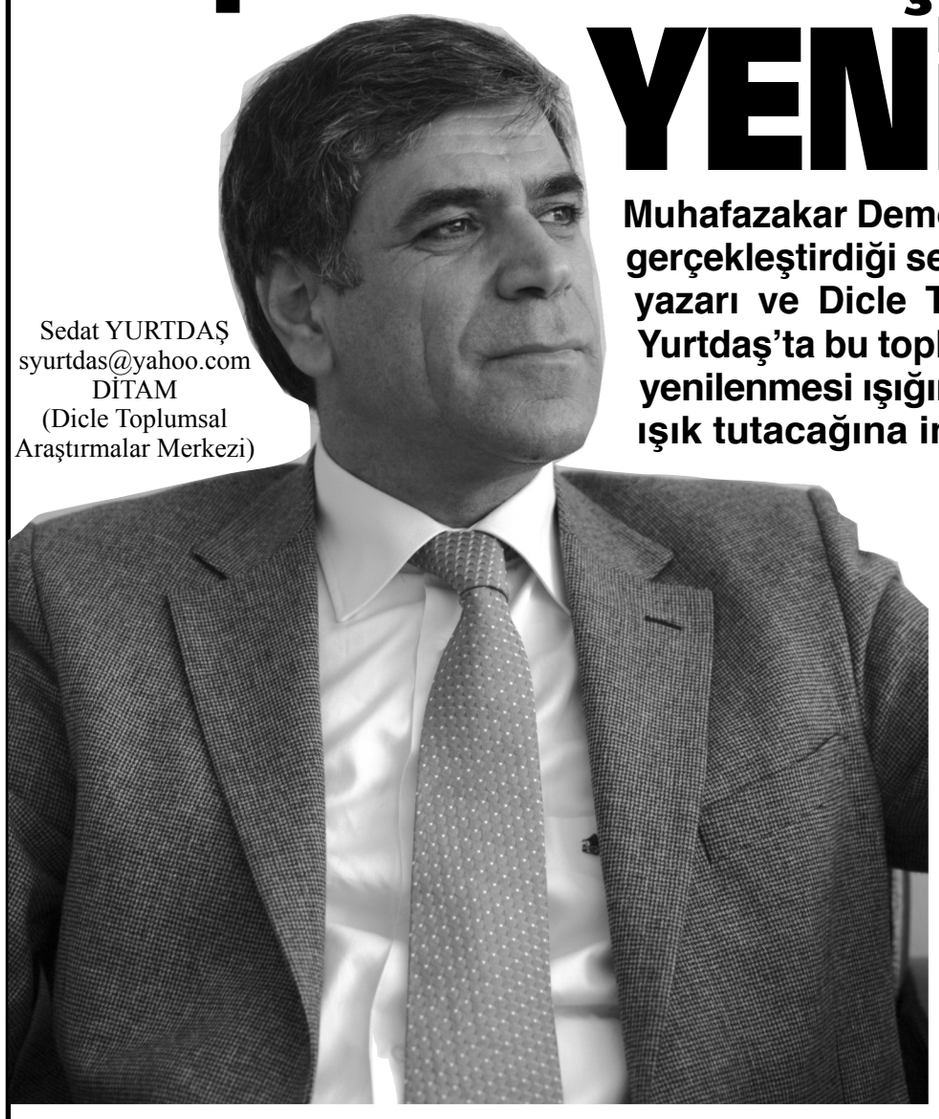
"Toplumsal sözleşmenin yenilenmesi ışığında YENİ BİR ANAYASA"

Muhafazakar Demokratlar Platformu (MUHDEM)'nun 'Yeni anayasa nasıl oluşmalı' başlığı altında gerçekleştirdiği seri toplantılardan biri de Cumartesi günü Diyarbakır'da gerçekleşti. Gazetemizin yazarı ve Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi (DİTAM) Başkan Yardımcısı hukukçu Sedat Yurtdaş'ta bu toplantıya konuşmacı olarak katıldı. Yurtdaş, toplantıda, , "Toplumsal sözleşmenin yenilenmesi ışığında YENİ BİR ANAYASA" başlıklı bir sunum yaptı. Yeni anayasa tartışmalarına ışık tutacağına inandığımız Yurtdaş'ın sunumunu okuyucularımızla paylaşmak istedik.

Sedat YURTDAŞ
syurtdas@yahoo.com
DİTAM
(Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi)

Yurtdaş'ın sunumu;

Sayın Başkan, Sayın Katılımcılar;

DİTAM (Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi) adına katılanlardan biri olarak sözlerime başlarken, hepinize saygılar sunuyorum.

Konumuz, "Toplumsal sözleşmenin yenilenmesi ışığında YENİ BİR ANAYASA"

Siyasi partiler aday listelerini YSK'na (yüksek Seçim Kurulu) verdiler. İki aydan daha kısa bir süre sonra seçilecek 24 dönem Parlamentosunun, herhalde öncelikle ele alacağı konuların başında, belki de tümden yeni bir Anayasanın yapılması olacağı dikkate alınırsa, -nitekim iktidar partisinin seçim vaatlerinden biri budursanırım doğrudan konuya girmekte yarar var.

Yani nasıl bir Anayasa yapmalı ki, ya da mevcut Anayasanın hangi maddelerini yenilemeli/değiştirmeliyiz ki, özellikle son otuz yılda yaşananlar, elli bin insanın ölümü, milyonlarca insan yerinden yurdundan olması, tanımsız acı ve gözyaşı artık son bulsun.

Sorun silahlı çatışma zemininden, bütünüyle siyasal demokratik zemine çekilsin. Dahası, Türkiye'de yaşayan bütün halkların özellikle de Kürtlerin kendi dil, kültür ve kimlikleri ile katılacağı ortak bir yeniden inşa süreci başlasın.

Ortak inşa için, yapılacak yeni bir Anayasada ya da mevcut Anayasa da **"Başlangıç"** hükmünü varlığını sürdürmesi asla düşünülemez. Tümden kaldırılması da elbette bir seçenek. Ancak doğru olan, toplumunun bütününü kapsayan bu anlamda etnik-kör bir ifadeyle, başlangıç yeniden düzenlenebilir.

Bunun için DİTAM olarak kısa bir süre önce bir gazetenin istemi üzerine hazırladığımız metni aşağıda aynen okuyorum:

"Başlangıç,

Bizler, Türkiye Devletinin hak ve ödevler açısından her alanda eşit ve özgür insanları;

Irk, renk, köken, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, dil ve benzeri farklılıklardan dolayı, insanlar arasında hiçbir ayrım gözetmeksizin;

Doğaya ve insanlığa karşı sorumluluğumuzun bilinciyle;

Yurdumuzun varlığını ve insanlığın geleceğini göz önüne alıp, ülke ve dünya barışını sağlamayı öncelikli amaç edinerek;

Yüzlerce yıllık ortak geçmişimizde kaynağını adalet, evrensel değerler ve doğal güzelliklerden alan yararlı her şeyi; doğal yaşama, çevreye, dinsel inanışlara, insan hak ve özgürlüklerine saygı çerçevesinde daha da geliştirip gelecek nesillere devretmekle kendimizi yükümlü kabul ediyor ve bu metni Türkiye devletinin Anayasası olarak onaylıyoruz. "

Mevcut anayasa sistematiğine bağlı kalarak, Anayasanın **"Cumhuriyetin Nitelikleri"** başlıklı 2.,**"Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti,"** başlıklı 3. ve bu her iki maddeyi korumaya alan "Değiştirilemeyecek hükümler" başlıklı 4. maddelerini, ya TÜSİAD'ın kısa bir süre önce kamuoyuna sunduğu ancak hemen geri adım attığı 22 akademisyen ve kanaat önderinin görüşlerindeki gibi **"Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir"** hükmü korunarak, diğer maddelerin değiştirilebilir olduğunu göstermek bakımından 4. maddeyi kaldırarak, diğer iki korunan maddeyi de naçizane 17 Ocak 2010 tarihinde Diyarbakır'da Baro Başkanları ve Genel Kurul Delegelerinin katıldığı toplantıda dile getirdiğim üzere, **"Değişmezler Güçlendirilmeli"**, **"Değişmezler** -toplumsal realiteye uygun olarak- **Kapsayıcı hale getirilmelidir.".**

Bu nasıl yapılabilir?

Söz gelimi 2. maddeye Türkiye Cumhuriyetinin, **"farklı dil, kültür ve kimlikleri tanıyan"** hatta **"…dayanan"** ibaresine yer verilebilir. Böyle Kürtler de, diğer halklar da kendilerini bu tanımlama içine bulabilirler.

Böylece, içinde hiçbir **"Türk", "Türk Milleti", "Yüce Türk Milleti", "Türk Dili", "Türk Kültürü", "Türk Tarihi"** gibi bir tek etnisiteye vurgu yapan kavramlara yer vermeyen, bunun yerine, **"Türkiye Devleti"** m.3, **"Türkiye"** m.10, gibi bütünü ifade eden kucaklayan Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş dönemi ürünü olan 1921 Anayasanın ruhunu yakalama şansı yaratılabilir.

Bu paragrafta yazdıklarımızla, Anayasanın TÜRK ETNİK VURGUSUNDAN ARINDIRILMASININ ŞART OLDUĞUNU hem en belirtelim.

Yine Anayasanın 3. maddesi; **"Türkiye Cumhuriyeti, farklı kimlik ve kültürleri tanıyan"** ya da **"dayanan"** ibaresiyle başlayarak pekâlâ güçlendirilebilir. Kapsayıcı hale getirilebilir.

Hatta **"vatandaşlarının anadillerini kullanma, koruma ve geliştirme hakları güvence altındadır. Türkçe dışındaki anadillerin eğitim ve öğretimde, kamu hizmetlerine erişimde ve toplumsal hayatın her alanında kullanılması için gerekli kaynaklar sağlanır"** ibaresi de pekâlâ yer alabilir.

Elbette, yeni bir sözleşme, yeni bir anayasanın özü bireyi, bireyin hak ve özgürlüklerini, âmâsız, ancak sız, şarta bağlamaksızın sağlayacak bir dil kullanmalıdır.

Yanı sıra özellikle üzerinde durmak istediğim, yaşadığımız coğrafyanın sorunlarını çözmeye katkı sağlayacak Anayasal maddelere özellikle dikkat çekmek isterim.

Bu açıdan **"Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi"** başlıklı 42. maddenin mutlaka yeniden düzenlenmesi son derece önemlidir.

Madde mevcut haliyle, son fıkrasında, **"Türkçeden başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına anadilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez."** Şeklindeki hükmüyle, oluşturduğu büyük yasağın yanı sıra doğal olana, insani olana ve sorunları çözmede önemli bir olanağa set çekmiş bulunmaktadır. Madde için önerim:

"Herkes anadilde eğitim hakkına sahiptir. Devlet, bu hakkın kullanılmasını sağlamak ve gerekli kaynaklarla hukuki düzenlemeleri yapmakla yükümlüdür."

Mevut sorunları çözmenin önemli bir adımı da **"aidiyet"** duygusunu, bütün topluma içleştirilecek anlamda yaygınlaştırmaktan geçer. Bunun içinde Anayasanın 66. maddesinde yer alan ve bu güne kadar pek çok felsefi dayanak, gerekçe oluşturulmak istenen beyhude çabadan vazgeçilerek, en anlaşılır şekilde, **"Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür"** tanımı bir yana bırakmalı ve yerine;

"Türkiye Cumhuriyetine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes hiçbir fark gözetilmeksizin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıdır." Hükmü konulmalıdır.

Anayasa'da yapılması gereken değişiklikler arasında, **"Mahallî idareler"** başlıklı 127. maddeyi de özellikle belirtmekte yarar var. Bu madde"Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı" doğrultusunda yeniden düzenlenmelidir.

Şartın içeriğine ilişkin pek çok tanım yapılmaktadır. Biz bu tanımlardan birine yer vererek bu konudaki düşüncemizi özetlemiş olalım.

"Yerel yönetimlerin (makamların), yasalarla belirlenen sınırlar çerçevesinde, kamu işlerinin önemli bir bölümünü kendi sorumlulukları altında, yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme, yönetme hakkı ve olanağı " sağlanması.

Bunun için de, Türkiye'nin bu Şart ile ilgili olarak çekince koyduğu;

"Kendilerini doğrudan doğruya ilgilendiren konularla ilgili planlama ve karar alma süreçleri içinde, olabildiği ölçüde, uygun bir zamanda ve biçimde danışılması" (4. Maddenin, 6. Fıkrası).

"Yönetsel örgüt yapılarının kendilerince belirlenmesi" 6. Maddenin, 1. Fıkrası).

"Seçimle gelinen görev yerlerinde bulunanların görevleriyle bağdaşmayacak işlev ve etkinliklerin yasayla ve temel tüzü ilkelerine göre belirlenmesi" (7. Maddenin 3. Fıkrası).

"Yönetsel denetime ancak yönetsel denetimle korunmak istenen yararlar ile orantılı olması durumunda izin verilmesi" (8. Maddenin, 3.Fıkrası).

"Kaynak sağlanmasında, hizmet maliyetindeki artışların olabildiğince hesaba katılması" (9. Maddenin, 4. Fıkrası)

"Dağıtılan kaynakların yerel yönetimlere verilmesinin nasıl yapılacağı konusunda, kendilerine uygun biçimde danışılması" (9.Maddenin, 6. Fıkrası).

"Yapılacak mali yardımların, yerel yönetimlerin kendi politikalarını uygulama konusundaki temel özgürlüklerin ortadan kaldırılmaması" (9. Maddenin, 7. Fıkrası).

"Ortak çıkarlarının korunması ve geliştirilmesi için derneklere üye olma ve uluslar arası birliklere katılma hakkının tanınması" ile ilgili madde (10. Maddenin, 2. Fıkrası)

"Başka ülkelerdeki yerel yönetimlerle işbirliği yapma hakkının tanınması" (10. Maddenin, 3. Fıkrası).

Konularındaki çekinceler zaman yitirmeksizin kaldırılmalı ve Anayasa madde 127 buna göre düzenlenmelidir.

Tam da burada, konuyu çok daha fazla dağıtmadan, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Kürt sorununu yok saymak, çözmemek adına açıkça uygulamadığı ya da çekince koyduğu uluslararası anlaşmalara kısaca değinelim.

Öncelikle Türkiye'nin kurucu belgesi olan ve KCK davasında Kürtçe savunma yapılması ile ilgili olarak gündeme gelen Lozan Anlaşmasının 39. maddesinin 4 ve 5. fıkraları:

"Herhangi bir Türk uyruğunun, gerek özel gerekse ticaret ilişkilerinde, din, basın ya da her çeşit yayın konularıyla açık toplantılarında, dilediği bir dili kullanmasına karşı hiç bir kısıtlama konulmayacaktır.

Devletin resmi dili bulunmasına rağmen, Türkçeden başka bir dil konuşan Türk uyruklarına, mahkemelerde kendi dillerini sözlü olarak kullanabilmeleri bakımından uygun düşen kolaylıklar sağlanacaktır. " hükmü uygulanmalıdır.

Yanı sıra, **"Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme " m.27 "Etnik, dinsel veya dilsel azınlıkların bulunduğu bir Devlette, böyle bir azınlığa mensup bulunan kişilerin, grubun diğer üyeleri ile birlikte toplu olarak kendi kültürel haklarını kullanma, kendi dinlerinin gereği ibadeti etme ve uygulama veya kendi dillerini kullanma hakları engellenemez"** hükmüne;

"Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme" m 13/3 "Bu Sözleşme'ye Taraf Devletler, ana-babaların veya –bazı durumlarda– yasal yoldan tayin edilmiş velilerin çocukları için, kamu makamlarınca kurulmuş okulların dışında, Devletin koyduğu ya da onayladığı asgari eğitim standartlarına uygun diğer okulları seçme özgürlüğüne ve çocuklarına kendi inançlarına uygun dinsel ve ahlaki eğitim verme serbestliklerine saygı göstermekle yükümlüdürler" hükmüne;

"Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme" Madde 17, "Kitle iletişim araçlarını azınlık grubu veya bir yerli ahaliye mensup çocukların dil gereksinimlerine özel önem göstermeleri konusunda teşvik ederler." 29/1, "Çocuğun ana-babasına, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine, çocuğun yaşadığı veya geldiği menşe ülkenin ulusal değerlerine ve kendisininkinden farklı uygarlıklara saygısının geliştirilmesi" ve 30, "Soya, dine ya da dile dayalı azınlıkların ya da yerli halkların var olduğu Devletlerde, böyle bir azınlığa mensup olan ya da yerli halktan olan çocuk, ait olduğu azınlık topluluğunun diğer üyeleri ile birlikte kendi kültüründen yararlanma, kendi dinine inanma ve uygulama ve kendi dilini kullanma hakkından yoksun bırakılamaz" hükümlerine konulmuş çekinler de kaldırılmalıdır.

Sayın Katılımcılar;

Tartışma konumuz **"Yeni Bir Anayasa"**nın ya da Kürt sorunu çözümü bağlamında köklü değişikliklerin gerçekleşmesi halinde, yasalarda ciddi bir tarama yapılmasını tıpkı uluslararası anlaşmalara konulan çekincelerin kaldırılmasındaki gibi, kaçınılmaz kılmaktadır.

Bu itibarla ilk akla gelen, demokratik siyasal yaşamın vazgeçilmezlerinden olan Siyasi Partiler Yasasının 68, 69 yeniden düzenlenmelidir. Yazık ki DTP'nin (Demokratik Toplum Partisi) oylama katılmayarak ve AKP'nin isteksizliği nedeniyle geçmeyen 69. maddedeki düzenleme, hatırlarsınız, kapatma davasını Meclis kararına bağlayan düzenleme, yeniden Meclis gündemine alınıp, yasalaştırılmalıdır.

"Siyasi partilerle ilgili hükümler" başlıklı 68. madde "tüzükleri, programları ve eylemleri insan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine aykırı olamaz, herhangi bir diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamaz. Siyasi partiler şiddeti ve ırkçılığı destekleyemez ve teşvik edemez" gibi bir sınırlama gerçekten ihtiyacı karşılayabilir.

Yine, 69. madde de yer alan kapatmaya ilişkin hükümler de, sadece istisnai olarak **"Şiddet uygulayan veya uygulanmasını teşvik eden siyasi partilerin yakın ve gerçek bir tehlike arz etmeleri halinde, Meclis kararıyla"** kapatılabilmeleri öngörülmelidir.

Ayrıca, Siyasi Partiler Kanununun "dil, kültür ve bölgeye" önem vermesinin yolunu kapatan 81, 82, 101 ve 103. maddeleri de mutlaka değişmelidir.

"Türkçeden başka dil ve yazı kullanamazlar." Hükmünün kaldırıldığı 43. maddesinin siyasal demokratik yaşama etkisini kanaatimce olumlu anlamda de, hep birlikte bu seçimde göreceğiz.

Sayın Katılımcılar,

Sayın Başbakan'ın 3 gün önce Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (AKPM) toplantısındaki konuşmasında istikrara adına savunduğu **"% 10 seçim barajı"** görüşlerinin aksine, halkın iradesine ipotek koyan, temsilde adaleti önleyen ve tam da bu anlamda anti demokratik bir sonuç yarattığı için Milletvekili Seçimi Kanununun 33. maddesindeki bu hüküm ya tamamen kaldırılmalı ya da makul bir düzeye çekilmelidir.

Yine Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun, mevcut haliyle SPK m. 43 ile ve TRT-6 ile uyumsuz hale gelen **"Propaganda Yayınlarına İlişkin Yasaklar" başlıklı maddenin son fıkrasında yer alan "Radyo ve televizyonda yapılacak propaganda yayınlarıyla, diğer seçim propagandalarında, Türkçe'den başka dil ve yazı kullanılması yasaktır."** Hükmü de kaldırılmalıdır.

Yine TCK'nun (Türk Ceza Kanunu) özellikle 220. maddenin 6. fıkrasında yer alan **"Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır."** Hükmü kaldırılmalıdır.

TMK (Terörle Mücadele Kanunu) ya tamamen ya da 3, 4 ve 5. maddeler hemen kaldırılmalıdır.

"Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Kanunu" özellikle **"Eğitim ve öğretim kurumlarında, Türk vatandaşlarına Türkçeden başka hiçbir dil, ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez "** hükmü nedeniyle 2/a kaldırılmalıdır.

"Soyadı Kanunu ve Soyadı Tüzüğü", "Nüfus Hizmetleri Kanunu", "Harf Kanunu", "Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun" "İktisadi Müesseselerde Mecburi Türkçe Kullanılması Hakkında Kanun" önerdiğimiz anayasal değişikliklere uygun olarak anti demokratik yasaklayıcı hükümler yönünde ayıklanmalıdır.

Tüm bunlara ek olarak, **"Köy Kanunu"**nun KÖY KORUCULUĞUNA ZEMİN OLUŞTURAN 74. maddenin 2. fıkrası DERHAL kaldırılmalıdır.